

Na kongresu je bila postavljena izložba plakata koji reklamiraju turistički uređene špilje. Nažalost, tu plakata iz Hrvatske nije bilo, ali su zato speleolozi iz Hrvatske dali veliki doprinos izložbi crno-bijelih i kolor speleoloških fotografija. Bilo je izloženo oko 60 fotografija sljedećih autora iz Hrvatske: S. Božićevića, M. Garašića, T. Kovačevića, B. Krstinića, J. Posarića i Z. Supićića. Zadnju večer je održana i projekcija oko 300 diapozitiva koju su u cijelosti pripremili speleolozi iz Hrvatske: Z. Bolonić, V. Božić, S. Božićević, M. Garašić, D. Sekeļ, Z. Supićić i B. Vrbeķ.

Za vrijeme kongresa je održana speleološka ekskurzija u Zlote pećine; pećinu Vernjicku i Lazarevu pećinu, obje lijepo uređene i električki osvjetljene. Nakon kongresa su održane dvije ekskurzije, jedna kraća, dne 28. X u Rajkovu pećinu kod Majdampeka i pećinu Ceremošnju kod Kućeva, također lijepo uređene i električirane, a druga duža 26. i 27. X u istočnu Srbiju, koja je obuhvatila razgledavanje Vratnjanskih prerasti (prirodnih mostova), arheološkog lokaliteta Lepenski vir, a onda posjetu Rajkovoj pećini i pećini Ceremošnji.

Kroz podnesene izvještaje o radu, kroz referate i diskusije, mogla se steći slika stanja jugoslavenske speleologije sa svim njenim uspjesima i slabostima.

Vlado Božić

KONFERENCIJA SPELEOLOŠKIH ODSJEKA PLANINARSKIH DRUŠTAVA HRVATSKE

Konferencija je održana u planinarskom domu «Runolist» na Sijemenu kraj Zagreba, dne 12. XII 1981. god. Prisutno je bilo 28 učesnika iz 7 SO-a iz Hrvatske, i 4 gosta iz Makedonije i Srbije. Savazna je povodom 25. obljetnice rada Komisije za speleologiju planinarskog saveza Hrvatske, Podnesen je pregled rada KSPSH za period od 1956. — 1981. god., i izvještaj o radu KSPSH u 1981. god. U diskusiji je govoreno o sastancima KSPSH, o speleološkim logorima, o speleološkoj ekspediciji, o

uvjetima za polaganje ispita, o tečaju za speleološke instruktore i o izdavačkoj djelatnosti KSPSH.

Vlado Božić

ZBOR PLANINARA-SPELEOLOGA HRVATSKE

U društvenom domu PSH u Zagrebu održan je 12. IV 1980. godine prvi skup planinara-speleologa pod nazivom «Zbor» (prema Pravilniku KSPSH od 1974. godine takav skup je imao naziv «plenum») na kojem je prisustvovalo tridesetak članova iz 9 SO-a Hrvatske, te gosti iz Slovenije. Povodom proslave tridesetogodšnjice poslijeratne speleologije u planinarskoj organizaciji u Hrvatskoj Prof. Mirko Markulin, najstariji speleolog u Hrvatskoj, iznio je svoja sjećanja na prve početke organiziranog speleološkog rada. Nakon tog uvoda podnesen je i prihvaćen izvještaj o radu KSPSH za 1978. i 1979. godinu, plan rada KSPSH za 1980. godinu, kao i srednjoročni plan rada za razdoblje od 1980.—1985. godine. Usaglašen je i prijedlog izmjena i dopuna Pravilnika KSPSH i upućen Konferenciji PSH na usvajanje.

U diskusiji je bilo govora o mnogim problemima sa kojima se planinari-speleolozi susreću u svom radu, kao npr. o saradnji planinara-speleologa (SO, KSPSH) s organima ONO i DSZ, o školovanju speleoloških instruktora, o redovnom slanju godišnjih izvještaja o radu SO-a, o slabom vođenju administrativnih poslova KSPSH zbog amaterskog načina rada, o potrebi formiranja centralnog speleološkog katastra, o potrebi bolje informiranosti o raznim speleološkim akcijama izvan SO-a u KSPSH, o mogućnostima nabave kvalitetne speleološke opreme, te o potrebi bolje suradnje među SO-ima. Zbor je završen prikazivanjem diapozitiva sa istraživanja «Zeljeničarskog kanala» u Vetrnici obavijenog u zimi 1979/1980. godine i s Prvog republičkog speleološkog logora u Kuselju 1967. godine.

Vlado Božić

Vijesti

SASTANCI KKSPSJ

Dne 24. i 25. V 1980. godine održan je sastanak KKSPSJ u Cetinju u Crnoj Gori uz prisustvo 11 učesnika, i to iz Crne Gore 5, Makedonije 2, Srbije 1, Bosne i Hercegovine 1, Hrvatske 2. Na sastanku su razmatrani zaključci Predsjedništva PSJ u vezi s radom stručnih komisija Predsjedništva, podneseni su izvještaji o radu planinara-speleologa u svakoj republici; dogovorene su akcije KKSPSJ za 1980. godinu, a to su: sudjelovanje na speleološkom predkongresu u Bugarskoj, na VIII kongresu speleologa Jugoslavije na Borskom jezeru i održavanje Savjetovanja o samospašavanju u speleološkim objektima; predložen je i usvojen plan rada i finansijski plan za 1981. godinu, kao i srednjoročni plan rada za period od 1980.—1985. godine.

Kako su sastanku prisustvovali i predstavnici Speleološkog društva Crne Gore i predsjednik Saveza speleologa Jugoslavije Mihajlo Vučković, na sastanku se razgovaralo o mogućnostima suradnje SDCG s planinarima-speleolozima u Crnoj Gori i sa speleolozima iz drugih republika.

Navečer 24. V učesnici su prikazali dijapozitive sa svojih zanimljivih speleoloških akcija. U ljubaznoću domaćina, planinara iz Cetinja, učesnici sastanka su posjetili Njegošev mauzolej na Lovčenu i Lipsku pećinu kraj Cetinja.

U 1981. godini sastanak KKSPSJ je održan u planinarskom domu na Oštrecu u Samoborskom gorju kraj Zagreba 13. i 14. VI uz prisustvo svega 8 predstavnika i to: iz Makedonije 1, BiH 1 i Hrvatske 6. Na sastanku je razmotren izvještaj o radu KKSPSJ u 1980. godini, podneseni su izvještaji o radu planinara-speleologa u pojedinim republikama (Makedoniji, BiH, Hrvatskoj), dok je pismeni izvještaj iz Slovenije stigao kasnije. Ustanovljeno je, da u Vojvodini i Kosovu nema speleološke aktivnosti, niti ima speleoloških organizacija, a u

Srbiji da postoje organizacioni problemi koji su i bili razlogom nedolaska planinara-speleologa iz Srbije na ovaj sastanak. Na sastanku je razmotren plan aktivnosti KKSPSJ za 1981. godinu, a to su: sudjelovanje na VIII svjetskom speleološkom kongresu u SAD, održavanje Savjetovanja o savladavanju vodenih prepreka u speleološkim objektima i sakupljanje stručnih članaka za «Speleološki priručnik», karakterističnih za pojedinu republiku (povijest, turizam, zaštita speleoloških objekata, najveći speleološki objekti). Na sastanku je usvojen i plan rada za 1981. godinu. Navečer 13. V do kraja su prikazani diapozitivi sa svojih zanimljivih akcija. Dne 14. V učesnici su posjetili vrh Oštre, Grgosovo špilju kraj Samobora i špilju Vetrnicu kraj Zagreba.

Vlado Božić

DESETA ZAGREBACKA SPELEOLOŠKA ŠKOLA

X jubilarna Zagrebacka speleološka škola održana je od 26. 3. do 14. 5. 1980. u organizaciji SO PDS «Velebit», a pod pokroviteljstvom Planinarskog saveza Zagreba i KSPSH. Voditelj škole bio je instruktor Robert Jagedić. Škola, koja se sastojala od predavanja i vježbi, odvijala se uobičajenim redovnim programom. Upisano je 32 polaznika iz speleoloških odsjeka «Veiebit», «Zeljeničarski», «Zagreb-Matica» i «Sutjeska». Od ukupnog broja upisanih, 20 sudionika je s uspjehom završilo Školu i time steklo naziv «Speleolog — pripravnik». Rad ovogodnšnje Zagrebacke speleološke škole dokumentiran je s dva filma u boji, 8-8 formata, koje su snimili Radovan Cepelak (25) i Jakob Kopic (17).

Ova deseta škola nastavak je školovanja zagrebackih speleologa planinarske organizacije, koje se redovito provodi od 1971. godine, kada je na inicijativu predsjednika PDS «Veiebit» Hrvoja Luka-

tele redovita vježba odsjeka prerasla u speleološku školu. Od skromnog početka i internog značaja, speleološka škola se organizirala i kvalitetno razvila i postala otvorena za sve odsjeke zagrebačkog područja. U proteklom razdoblju kroz nju je prošlo 279 polaznika, od čega 198 s uspjehom završenih speleologa pripravnika.

Radovan Čepelak

PONAVILJANJE MAMETA

U mjesecu srpnju, 1960. od 4. do 6. speleološki odsjek SDS organizira u Javorsku na Ponavljanje duboke Jame Mamet (~296 m) na južnom Velebitu. Jama Mamet bila je istražena u isto vremensko doba 1968. od strane KSPSH. Nakon 12 godina ponovo je ljudska noga stupila na dno te svakako najimpressivnije, a možda i najljepše jame u Hrvatskoj. Voditelj akcije bio je Neven Cobanov, a sudjelovalo je još oko 12 članova Velebita.

Evobitna zamisao je bila da se na 80-m metru napravi u prevjesnoj stijeni sidrište, od kojeg bi se kasnije moglo spustiti direktno na dno. Robert Erhardt se prvi dan spustio na naznačeno mjesto, i uspio u nekoliko pokušaja dohvatiti stijenu udaljenu 5 do 6 m i običnim klinovima načiniti sidrište. Drugi dan je krenuo Neven Cobanov. Došao je do klina i pokušao zadržati nekoliko minuta kako bi mogao izraditi sigurno sidrište. Stijena je jako trošna na tom mjestu, te je sve izgledalo veoma nesigurno. Zbog toga je zaključio da je ipak najsigurniji način direktno spuštanje na dno. Neven je išao van, a zatim je sve premontirano, te u preostalom vremenu ulazi Robert i po dvojnoužnu uz pomoć čvora dosegne dno jame.

Kao noseće uže upotrebljena su dva statička užeta tvrtke Mamut od 100 m, a kao pomoćno i osiguravajuće upotrebljena su dva Edelweiss statička užeta od 100 m. Za penjanje su korištene Gibbs penjalice. Iako se radi o velikoj dubini dvojnoužeta se nisu preplitala. Prilikom ove akcije posumnjalo je u dubinu jame, te se uzdu upotrebile tri vrtlo-čisti stanice, a kao vodič jedinožilni kabel dužine 350 metara. Na površini je snimljen S-8 kolor film Kodachrome 40 (kamera Yashica super 600 electro), tri kolor dijapozitiv filma ORWO UT 18 i dva c/b filma DRWO NP 20.

Radovan Čepelak

JAVORSKA II, NAJDUBLJA JAMA NA MOSORU

Članovima SO PD »Mosor« iz Splita, tek je iz trećeg puta pošlo za rukom da istraže jama Javorsku II. Jama se nalazi na sjevernim padinama Mosora u podnožju vrha Javorska (1272 m), a u neposrednoj blizini jama Snježnice (122 m), a u neposrednoj blizini jama Snježnice (122 m), a u neposrednoj blizini jama Snježnice (122 m).

Istraživanje, koje je sprovedeno od 22. do 24. 8. 1960. godine, trajalo je 20 sati. Korištena je tehnika dvostrukih užeta, pa je ulazna 50-metarska vertikala opremljena užetima »Edeirid« super static (10,5 mm) i »Edelweiss« (12 mm). Slijedeći i završna vertikala od 157 metara riješena je pomoću dvz 260-metarska »Edeirid« super static užeta (10 mm). Ukupna je dubina jame 215 metara i do sada je u najdubljim na Mosoru. Za vezu su upotrebile tri vrtlo-čisti stanice, a kao vodič jedinožilni kabel dužine 350 metara. Na površini je snimljen S-8 kolor film Kodachrome 40 (kamera Yashica super 600 electro), tri kolor dijapozitiv filma ORWO UT 18 i dva c/b filma DRWO NP 20.

Ekipu su sačinjavali N. Milosavljević (voda akcije), E. Strkić, V. Prizmić, R. Matijeć, D. Mimića, J. Vujić, M. Pogačar, D. Schwabe i N. Saljić.

N. Saljić

NOVI »SPELEOLOZI« I »INSTRUKTORI« SPELEOLOGIJE»

U 1960. godini ispit za dobivanje planinarskog naziva »speleolog« položili su: Zdeslav Tajč (SOPD» Zagreb-matica«, značka br. 64), Mladen Kučka (SOPD »Dubovac«, značka br. 65), Enver Strkićević (SOPD »Mosor«, značka br. 66) i Miran Pogačar (SOPD »Mosor«, značka br. 67). U 1961. godini: Branka Bosner (SOPD »Zeljeznica«, značka br. 68 – prva žena koja je naslov stekla polaganjem ispita, prije nje su taj naziv dobile bez polaganja ispita: Irina Marjanac, Beatrice Đulić i Vesna Božić 1970. godine), zatim Tihomir Jukica, Tihomir Kovačević, Tomislav Marinčić, Zarko

Supićić, Zarko Stegmayer i Mladen Sebijan (SOPD »Sutjeska«, značke br. 69, 70, 71, 72, 73 i 74).

U prethodnom broju ovog časopisa je objavljena vijest da je KSPSH 1979. godine proglasila 19 speleologa za »speleološke instruktore« na osnovu novog Pravilnika KSPSH (1978. god.) No, u 1979. godini je Planinarski savez Zagreba pokrenuo inicijativu za sticanje planinarskog naziva »instruktor« za sve specijalnosti u planinarstvu pa tako i u speleologiji, ali na jednom višem nivou, tj. pohadanjem tečaja i polaganjem ispita na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu. Prve kandidate za pohadanje seminara predložio je PSZ. Ti kandidati su to učinili jeseni, zime i proljeća 1979/1980. godine pohađali seminar koji je organizirao Nastavničko vijeće sastavljeno od predstavnika PSZ (dobrih poznavalaca pojedinih specijalnosti u planinarstvu) i predstavnika FFK-a. Kandidati su slušali opće planinarske teme zajedno, a odvojeno specijalističke teme. Iz tog planinarskog i specijalističkog gradiva kandidati su polagali praktički dio ispita u Cerovačkim spiljama, a teoretski dio u društvenom domu PSH pred komisijom koju je formirao Nastavničko vijeće, a u kojoj su uz predstavnike PSZ bili i predstavnici FFK. Paralelno su svi kandidati slušali opće predmete iz programa FFK i to: osnovi fizičke kulture, teorija treniranja, fiziologija čovjeka, psihologija, i sportske povrede.

Nakon polaganja ispita kandidati su od Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta za fizičku kulturu, dobili uvjerenje o sticanju naziva »instruktor«. Naziv »instruktor speleologije« je dobio 9 speleologa iz Zagreba: Vlado Božić, Branko Jajić, Juraj Posarić (SO PD »Zeljeznica«, Marijan Čepelak, Radovan Čepelak, Robert Jagodić, Damir Frelovec, Duro Sekelj i Boris Vrbeć (SO PD »Velebite«).

Predsjedništvo PSH je tada donijelo odluku da se stečeni naziv instruktor digno na republički nivo, odnosno da naziv instruktor stečen na ovaj način ima republički, a ne samo zagrebački značaj.

Svečana promocija instruktora objavljena je 6. IV 1981. godine u društvenom domu PSH, gdje su novi instruktori dobili značku i legitimaciju instruktora.

To je ujedno prvi speleološki naziv u Jugoslaviji stečen na sveučilištu, odnosno to je prvo speleološko zvanje stečeno na jednom fakultetu u Jugoslaviji.

Vlado Božić

OSNOVANO DRUŠTVO ZA ISTRAŽIVANJE I SNIMANJE KRŠKIH FENOMENA

U Zagrebu je dne 12. XI 1960. god. održana osnivačka skupština Društva za istraživanje i snimanje krških fenomena (DISKF), na kojoj je usvojen statut i program rada, a Riješenjem Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove od 1. IV 1961. Društvo je upisano u registar udruženja građana, čime je steklo svojstvo pravne osobe i dobilo odobrenje za rad. U članu i statutu stoji da je »Društvo za istraživanje i snimanje krških fenomena udruženje građana koji se bave istraživanjem i snimanjem područja speleologije, geologije, petrologije, mineralogije, paleontologije, biologije, etnologije, arheologije, šumarstva, agronomije i srodnih znanstvenih disciplina vezanih uz krške predjele, te svim vrstama snimanja: geološka, geodetska, foto, kino, TV i radio«. Cilj je društva (član 6) »okupljanje svih znanstvenika, stručnjaka i simpatizera istraživanja i snimanja krških fenomena radi provedenja jedinstvene istraživačko-znanstvene djelatnosti«. Financiranje društva je ostvareno putem članarine (u 1961. god. je bila 2,000 Din!) i naknade za pružanje znanstveno-istraživačko-snimateljskih usluga.

Za predsjednika je izabran Tihomir Kovačević dipl. ing. šumarstva, a za tajnika Mr. Mladen Garašić dipl. ing. geologije. Redovnih članova je koncem 1961. bilo 23, a počasnih 3. Oko polovice članova Društva čine planinari, članovi Speleološkog odsjeka PD JNA »Sutjeska« iz Zagreba, dok su ostali članovi neplaninari (ronioci, snimatelji, i dr). Zahvaljujući prihodima koje je Društvo ostvarilo već u 1961. god. profesionalnim radom za potrebe raznih radnih organizacija, Društvo danas raspolaže najmodernijom opremom za speleološka istraživanja.

Vlado Božić

Na zboru planinarsko-speleologa Hrvatske, održanom 1980. godine, dogovoreno su izmjenjive i dopune Pravilnika KSPSH usvojenog 1978. godine, nastale zbog neophodnosti usklađenja Pravilnika s novim statutom PSH i drugim zakonskim odredbama, kao i zbog prilagodavanja novim mogućnostima amaterskog bavljenja speleologijom u planinarskoj organizaciji, a usvojene su na Konferenciji PSH 4. IV. 1981. godine u Zagrebu.

Nekle izmjene su formalnog karaktera i odnose se na promjene naziva nekih organa, a druge su stvarne. Važna promjena je u samom nazivu pravilnika koji sada glasi Pravilnik o speleološkoj aktivnosti PSH, čime se daje na znanje da se pravilnikom regulira cjelokupna speleološka djelatnost u planinarskoj organizaciji u Hrvatskoj, a ne samo djelatnost KSPSH, kako je bilo do sada.

Pravilnikom je posebno reguliran rad Komisije, a posebno rad speleoloških odsjeka. Izmjene u dopune se odnose samo na rad Komisije. Veće su izmjenjive u uvjetima za pristupanje ispitu za naziv »speleolog« (ublaženi su uvjeti) i u uvjetima za sticanje naziva »speleološki instruktor« (poostretni su uvjeti).

Vlado Božić

Literatura

Naše jame, izvanredni broj uz br. 28 (1979). Jamarska zveza Slovenije, izdavač časopisa Naše jame, tiskala je posebni broj časopisa, posvećen 10-oj obljetnici Jamarskog kluba »Crni galeb« iz Preboida. Str. 1—94, fotografija u boji 19, crno-bijelih 47, crteža (načrta) 13, Celje, 1979. Uvodni dio časopisa je pisan trojezično slovenski, engleski i španjolski, a dalji tekst obrađuje dvije osposobljene osobljenice i razvoj Jamarskog kluba »Crni galeb« iz Preboida (D. Naraglav) i speleološku ekspediciju kluba u Srednju Ameriku u prosincu 1978. god. O toj ekspediciji u tropski krš države Ekvador i vulkanskog otočja Galapagos opširne izvještaje su napisali: B. Sket, F. Habe, T. Vedenik, D. Koželjnik, M. Zupanc, F. Zupanc, A. Kazazi, D. Naraglav i S. Kvas. Bila je to u stvari prva Jugoslavenska speleološka ekspedicija u inozemstvu, pa su zato i ta prva iskustva posebno zanimljiva.

Vlado Božić

Novice. Informativni bilten Jamarske zveze Slovenije, god. XV (198) br. 1, 2—3, 4. Osim niza informacija o radu JZS-e, objavljen je veći broj zanimljivih podataka iz zemlje i svijeta. U broju 4. objavljen je niz autorskih članaka: Planina, T. »Problematika varnosti vrhne tehnike in obrada vrvi, Korencan, Z i dr. »Dvokolturna varnostna vrhna zavora«; Malečkar, F. »Tehnički načrti jame«; »Nečak misli o nadaljevanju razvoju slovenskega jamarstva«; »Jugoslavenska jamarska odprava u najgloblja brezna sveta«; »Nečak napotkov za izvedbo jamarskih odprav«.

Zastupljene su i rubrike »Jamstvo po svetu« i »Novo v knjižnici JZS«, god. XVI (1981) br. 1—2, 3—4.

I u XVI godištu je objavljeno više zapisa i izvještaja s različitih sastanaka JZS te Pravilnik o dokumentaciji terenske aktivnosti. U broju 1—2 dati su popisi 10 najdužih jama u svijetu i Jugoslaviji. U broju 2—3 objavljeno je više članaka o »Yusar tehnici«, zatim izvještaji s 8. međunarodnog speleološkog kongresa u Bowling Greenu (SAD), popis adresa svih speleoloških društava i klubova u članjenju u JZS (29 članova).

Tonči Rada

Željko Poljak: »Planine Hrvatske«, planinarsko-turistički vodič. Zagreb 1981, drugo dopunjeno izdanje, tvrde koricice, str. 1—544, fotografija crno-bijelih 161, u boji 32 i 40 karata, izdavač: Planinarski savez Hrvatske. Ovaj vodič, neobično koristan svim planinarima i ljubiteljima planina, posebno je zanimljiv i speleolozima. U uvodnom dijelu nalazi se poglavlje o planinarskoj speleologiji (str. 21) i o speleološkim objektima općenito (str. 22), a tu su i planinarsko-turistički opisi sljedećih speleoloških objekata: Cerovačke špilje (str. 447),

15. 6. 82. g. u prostorijama PD »Mosor« u Splitu održana je projekcija dva francuska speleološka filma — »Sifon — 1122« i »Podzemlje Alpi«. Film »Sifon-1122« snimljen je 1962. g. u jami Berger (1190 m) koja je bila cilj ovogodišnje prve Hrvatske speleološke ekspedicije. Film traje 15 minuta i veoma je zanimljiv, iako je snimljen prije dvadeset godina. Film »Podzemlje Alpi« (36 min) snimljen je 1975. g. pa prema tome govori o suvremenoj tehnici istraživanja. To je tipično školski film jer obuhvaća sva područja speleologije (tehnika, ronjenje, biotopologija, topografsko snimanje, divakiranje itd.). Oba filma su veoma pogodna za speleološke škole, prvi kao prikaz klasične tehnike, a drugi suvremene tehnike istraživanja. Filmove smo dobili preko Francuskog instituta, pa im se ujedno i zahvaljujem za suradnju.

Nežad Saljić

DOPUNA PROŠLOM BROJU

U »Speleologu« XXVI—XXVII od 1978—9. god. na str. 17, u 2. stupcu treba u 19. retku među istraživačima ponora Veće Vode kod Crnog Luga dodati Branka Sauerca.

Špiža Lokvarka (str. 273), špiža Manita peč (str. 440), špiža Vetrnica (str. 183), špiža Viliuske jame (str. 209), špiža Vranjača (str. 512), špiža Vrlotva (str. 227), jama Puhaljka (str. 425), ponor Bunjevac (str. 430), špiža Jama Vodarica (str. 441), špiža je jama Medvednice — 31 objekt (str. 141), polušpiža Hušnjakovo (str. 134), i špiža grofa Jankovića ; Maksima Bojanića (str. 65).

Vlado Božić

Boris Sket: »Življenje v kraškem podzemlju«. Ovu vrijednu knjžicu tiskala je Mladinska knjiga u Ljubljani 1979. godine. Pisana je slovenskim jezikom na 32 stranice, s polutvrdim koricama, sa 76 fotografija u boji i crno-bijelih crteža. Autor, vrstan speleobiolog, knjižicu je obradio pod sljedećim poglavljima: O zmajevima i čarobnjacima — za uvod; Zašto sam s djedom išao u špilje; Zivot bez sunca nije mačji kašalj; I golotinja može biti lijepa; Zašto treba paziti na špijske životinje; Odlake u špižama toliko kosti; O tome zašto su neki ostali i zašto se drugi vraćaju; Špilje, špižari i speleolozi. Knjižica je izdana za potrebe školovanja djece u osnovnim i srednjim školama, pa je zato pisana lakim stilom (u knjižarama se prodaje uz dječju i školsku literaturu), ali je zato stručno i sadržajno vrlo bogata. Posebnu vrijednost knjižici daju izvanredno uspjele fotografije u boji raznih špijskih životinja koje inače obični posjetilac špiža i ne vidi ako nije biolog, a koje nije opremljen odgovarajućim priborom. Zbog tih fotografija knjižica predstavlja odličan udžbenik o speleobiologiji, pa se zato preporuča da bude udžbenik iz speleobiologije na svim planinarskim i speleološkim školama i tečajevima. Bilo bi lijepo da tu knjižicu vidimo i u hrvatsko-srpskom izdanju.

Vlado Božić

Sedmi Jugoslavenski speleološki kongres, Titograd, 1980, str. 1—454, polutvrde koricice, 64 crteža i grafikona, 30 crno-bijelih fotografija, štampano fototehnikom. Izdavač je Speleološko društvo Crnogore koje je na naslovnoj strani stavilo jasno vidljivu oznaku »Službena tajna — internoe«. Predgovor je napisao ondanšnji predsjednik Saveza speleologa Jugoslavije Mihajlo Vučković i u njemu prikazao rad VII kongresa održanog u Herceg Novom 9 — 14. X 1976, na kojem je bilo 117 sudionika iz Jugoslavije i inozemstva i održano 43 referata u 5 sekcija. U I. dijelu objavljen je Zbornik pletarne sjednice i Zbornik kongresa, a u II. dijelu stručni referati. Nažalost nije objavljen izvještaj o radu SSJ, niti izvještaji o radu komisije SSJ, a niti izvještaji o radu speleoloških organizacija po republikama i pokrajinama, iako su na kongresu bili podneseni. Objavljeni su sljedeći referati speleologa iz Hrvatske: